

TE-palvelut

AN-tjänster | TE services

Vapaaehtoistoimintaan osallistuvan työttömyysturva

Mari Rannikko

Johtava asiantuntija

Uudenmaan TE-toimisto, työttömyysturvan vastuualue

Vapaaehtoistoiminnan kansallinen edistäminen – ohjaus, lait ja säädökset -webinaari 8.10.2024

Työttömyysturvan vastuualue

- Toimii osana Uudenmaan TE-toimistoa
 - 1.1.2025 alkaen osana KEHA-keskusta (taustalla TE-palveluiden siirtyminen kuntien vastuulle)
- Työttömyysturvan vastuualueella työskentelee tällä hetkellä noin 190 henkilöä ympäri Suomen
- Työttömyysturvan vastuualue toimii valtakunnallisesti ja hoitaa tiettyjä työttömyysturvaan liittyviä tehtäviä kaikkien työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla (ml. työllisyyden kuntakokeiluissa olevat asiakasryhmät)
 - 1.1.2025 alkaen kaikkien uusien työvoimaviranomaisten toimialueilla
- Työttömyysturvan vastuualue antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja esimerkiksi yritystoiminnan tai opintojen vaikutuksesta työttömyysturvaoikeuteen ja työttömyysturvalain seuraamusjärjestelmään liittyen

Vapaaehtois- ja talkootyö työttömyysturvalaissa

- Työttömyysturvalaki 2 luku 4 §

”Työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen tämän lain mukaisesti siltä ajalta, jona hän palkatta osallistuu tavanomaiseen yleishyödylliseen vapaaehtoistyöhön tai tavanomaiseen talkootyöhön.

Työnhakijalla, joka palkatta työskentelee yrityksessä tai sellaisissa tehtävissä, jotka yleisesti tehdään työsuhteessa tai yritystoimintana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen.” (korostus lisätty)

- Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa työttömän työnhakijan osallistuminen vapaaehtois- ja talkootyöhön vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi työssä käyvän tai opiskelevan henkilön

Tavanomaisen yleishyödyllisen vapaaehtoistyön ja talkootyön ominaispiirteet

- Toiminta tapahtuu yleishyödyllisten päämäärien edistämiseksi tai voittoa tavoittelemattoman yhteisön toiminnan tukemiseksi
 - Voi olla myös yhteisö, joka hoitaa julkista hallintotehtävää tai viranomaistehtävää (esim. kunnat, seurakunnat, Metsähallitus, Suomen riistakeskus)
- **Palkattomuus**
 - Palkaksi ei lueta tavanomaista kestitystä tai kuluihin liittyviä korvauksia (esim. bussilippu)
- Eri elämäntilanteissa olevilla on yhtäläinen osallistumismahdollisuus
- Henkilö osallistuu toimintaan sen mukaan, miten hänelle sopii ja vapaaehtoistyön voi myös lopettaa halutessaan

Esimerkkejä tavanomaisesta vapaaehtois- tai talkootyöstä (lista ei ole tyhjentävä)

- Urheilu- tai muissa yleisötapahtumissa tehtävä vapaaehtois- tai talkootyö
- Luottamustehtävät kuten kuntien luottamustoimet
- Yhdistystoiminta
- Talkoisiin osallistuminen sukulaissuhteen tai muun henkilökohtaisen suhteen perusteella (esim. kyläyhdistyksen talkoot)
- Naapuriapu
- Vertaistukena toimiminen erilaisissa vertaistukiryhmissä
- Omien vanhempien tai lastenlapsien hoitaminen ilman omaishoitosopimusta tai vastaavaa
- Tukihenkilönä tai tukiperheenä toimiminen, kun kyse ei ole ammattimaisesta toiminnasta, eikä siitä makseta palkkaa tai muuta palkkiota

Vapaaehtois- tai talkootyötä tekevä työnhakija

- Työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet koskevat normaalisti työnhakijana olevaa henkilöä, joka tekee vapaaehtois- tai talkootyötä
- Henkilön tulee hakea ja olla valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä sekä noudattaa hänelle määriteltyä työnhakuvelvollisuutta (pääsääntöisesti haettava vähintään neljää työmahdollisuutta kuukaudessa)
- Työtarjouksia ja muita työvoimapalveluita tarjotaan normaalisti kuten muillekin asiakkaille
 - Vapaaehtois- tai talkootyö ei ole pätevä syy kieltäytyä esimerkiksi tarjotusta työstä tai keskeyttää työllistymistä edistävä palvelu
- Kun henkilön on todettu tekevän tavanomaista vapaaehtois- tai talkootyötä, sillä ei ole merkitystä, paljonko aikaa asiakas siihen käyttää esimerkiksi viikkotasolla
 - TE-toimisto ei myöskään aseta aikarajoja osallistumiselle

Kun asiakas ilmoittaa tekevänsä vapaaehtois- tai talkootyötä

- Asia tulee usein esiin muun asiakaspalvelun yhteydessä, jolloin tiedon saanut virkailija arvioi millaisesta toiminnasta on kyse
- Jos virkailijan arvion mukaan kyseessä on tavanomainen yleishyödyllinen vapaaehtoistyö tai talkootyö, ei asia vaadi muita toimenpiteitä
 - Asiasta ei anneta myöskään työvoimapoliittista lausuntoa
- Jos virkailijan arvion mukaan kyse ei ole tavanomaisesta vapaaehtois- tai talkootyöstä tai tilanne on epäselvä, tehdään asiasta selvityspyyntö työttömyysturvan vastuualueen käsittelyyn
 - Selvityspyynnössä kysytään tilanteen mukaisia tarkennuksia esimerkiksi siitä millaisesta toiminnasta on kyse, milloin toiminta on alkanut ja saako asiakas siitä palkkaa, palkkiota tai muuta vastiketta
 - Oman selvityksensä antamalla asiakkaalle varataan mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä käsiteltävänä olevaan asiaan ja millaisesta toiminnasta on kyse
 - Kun asiakas on antanut selvityksensä tai selvityspyynnön vastausaika on kulunut umpeen, ottaa työttömyysturvan vastuualue asian käsittelyyn

Käsittely työttömyysturvan vastualueella

- Ratkaisut tehdään aina tapauskohtaisesti
 - Asiakkaan antama selvitys käydään läpi ja pyydetään tarvittaessa lisätietoja
 - Ratkaisua tehdessä tarkastellaan tosiasiallista tilannetta: millaisesta toiminnasta on kyse, millaisesta toimijasta on kyse, mitä saatu korvaus sisältää jne.
 - Ennakkoratkaisuja ei anneta, mutta neuvontaa on mahdollista saada työttömyysturvaneuvonnan puhelinpalvelusta*
- Ratkaisu perustuu työttömyysturvalakiin ja vakiintuneeseen ratkaisukäytäntöön
- Selvitettävänä olevasta asiasta annetaan tarvittaessa työvoimapoliittinen lausunto perusteluineen
 - Jos selvityksen perusteella todetaan, että kyseessä on tavanomainen vapaaehtoistyö- tai talkootyö, ei asialla ole vaikutusta asiakkaan työttömyysturvaoikeuteen, eikä työvoimapoliittista lausuntoa ole tarpeen antaa
 - Jos selvityksen perusteella todetaan, että kyse on jostain muusta toiminnasta, työvoimapoliittisella lausunnolla todetaan mistä toiminnasta on kyse ja miten se vaikuttaa asiakkaan työttömyysturvaoikeuteen
 - Työvoimapoliittinen lausunto annetaan 30 päivän kuluessa siitä, kun asiakas on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päättynyt (lausunto annetaan työttömyysetuuden maksajalle)
 - Työvoimapoliittiseen lausuntoon ei ole mahdollista hakea muutosta, mutta muutosta voi hakea maksajan tekemään päätökseen, joka perustuu työvoimapoliittiseen lausuntoon
 - Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautu, Vakuutusosoikeus

*Työttömyysturvaneuvonta on TE-palveluiden valtakunnallinen neuvontapalvelu, josta saa vastauksia työttömyysturvaan liittyviin kysymyksiin

Esimerkkejä toiminnasta, jota ei pidetä tavanomaisena vapaaehtois- tai talkootyönä (lista ei ole tyhjentävä)

- Henkilö työskentelee palkatta yrityksessä
 - Yrityksellä tarkoitetaan taloudelliseen tulokseen tähtäävää toimintaa, jota harjoitetaan juridisen yhtiömuodon kautta (esim. oy)
- Henkilö osallistuu yleishyödyllisen yhteisön toimintaan, jonka osalta yhteisö on verovelvollinen elinkeinotulosta ja tuottaa palveluita tai tuotteita markkinoilla
- Henkilö työskentelee palkatta sellaisissa tehtävissä, jotka yleisesti tehdään työsuhteessa tai yritystoimintana
 - Jos henkilö on aiemmin ollut vapaaehtoistyötä järjestävän tahon palveluksessa työsuhteessa ja siirtyy tekemään samankaltaisia tehtäviä palkattomana vapaaehtoistyönä, kyseessä olevia tehtäviä pidetään yleisesti työsuhteessa tehtävinä
 - Jos vapaaehtois- tai talkootyön järjestäjän palveluksessa on jatkuvasti ja säännöllisesti työsuhteessa olevia työntekijöitä samoissa tehtävissä, joita tehdään myös talkoo- ja vapaaehtoistyönä, pidetään tehtäviä yleisesti työsuhteessa tehtävinä
 - Jos henkilö osallistuu yleishyödyllisen yhteisön muuhun toimintaan kuin elinkeinotoimintaan, sitä voidaan pitää tavanomaisena yleishyödyllisenä vapaaehtoistyönä siinäkin tapauksessa, että tällaisia tehtäviä tehdään yleisesti työsuhteessa
 - Tuloverolaissa säädetään erikseen toiminnasta, jota ei pidetä yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotoimintana
- Jos henkilö saa harjoittamastaan toiminnasta palkkaa tai palkkiota
 - Asiaa arvioidaan joko yritystoimintana tai ns. omassa työssä työllistymisenä
 - Esimerkiksi tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta, josta maksetaan palkkaa tai palkkiota tai jota järjestetään ammattimaisesti esimerkiksi jonkin yrityksen lukuun, ei ole tavanomaista vapaaehtoistyötä

Lähteet ja lisätietoa

- Työttömyysturvalaki (1290/2002)
- Työ- ja elinkeinoministeriön ohje TE-toimiston tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa (VN/24841/2024)
- Työmarkkinatori (tyomarkkinatori.fi)
 - [Vapaaehtoistyöntekijä](#)
 - [Vapaaehtoistyötä tai muuta palkatonta työtä tekevän työttömyysturva](#)